

Az Európai Unió
Tanácsa

Brüsszel, 2022. október 4.
(OR. en)

Intézményközi referenciaszám:
2022/0302(COD)

13134/22
ADD 3

JUSTCIV 122
JAI 1265
CONSOM 249
COMPET 759
MI 710
FREMP 201
CODEC 1407
TELECOM 391
CYBER 315
DATAPROTECT 268

FEDŐLAP

Küldi:	az Európai Bizottság főtitkára részéről Martine DEPREZ igazgató
Az átvétel dátuma:	2022. szeptember 29.
Címzett:	a Tanács Főtitkársága
Biz. dok. sz.:	SWD(2022) 317 final
Tárgy:	BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM A HATÁSVIZSGÁLATI JELENTÉS VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓJA amely a következő dokumentumot kíséri Javaslat – Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a hibás termékekért való felelősségről

Mellékelten továbbítjuk a delegációknak az SWD(2022) 317 final számú dokumentumot.

Melléklet: SWD(2022) 317 final

Brüsszel, 2022.9.28.
SWD(2022) 317 final

BIZOTTSÁGI SZOLGÁLATI MUNKADOKUMENTUM
A HATÁSVIZSGÁLATI JELENTÉS VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓJA

amely a következő dokumentumot kíséri

Javaslat
Az Európai Parlament és a Tanács irányelve
a hibás termékekért való felelősségről

{COM(2022) 495 final} - {SEC(2022) 343 final} - {SWD(2022) 315 final} -
{SWD(2022) 316 final}

Vezetői összefoglaló

A hibás termékekért való felelősségről szóló 85/374/EGK irányelv (a termékfelelősségről szóló irányelv) felülvizsgálatának hatásvizsgálata

A. A fellépés szükségessége

Mi a probléma lényege, és miért jelent problémát uniós szinten?

Az irányelv a gyártókat a hibás termékek által okozott károkért terhelő objektív felelősségre (azaz a vétkességre vagy gondatlanságra tekintet nélküli felelősségre) vonatkozó közös szabályokat állapít meg. Az irányelv lehetővé teszi a hibás termék miatt sérülést szenvedett személyek számára – függetlenül attól, hogy a termék tulajdonosai-e vagy annak közelben tartózkodtak –, hogy haláleset, személyi sérülés vagy a fogyasztók javaiban okozott kárért pénzügyi ellentételezést követeljenek.

Az értékelés¹ megállapításai alapján a hatásvizsgálat két problémát nevez meg.

- 1. Egyes termékek, gazdasági szereplők, valamint a digitális és a körforgásos gazdaságban okozott károk mentesülnek az objektív felelősség alól.** Az irányelv kidolgozására jóval a digitális forradalom előtt került sor, és nem egyértelmű, hogy a szabályai miként alkalmazandók a digitális korban előállított termékekre, különösen a szoftverekre, valamint azokra a termékekre, amelyeknek a működéséhez szoftverekre vagy digitális szolgáltatásokra van szükség, például az intelligens eszközökre és az önvezető járművekre. Az sem egyértelmű, hogy ki tartozzon felelősséggel, ha a felújító vagy az újragyártó által módosított termék hibás és kárt okoz. Továbbá egyre gyakrabban fordul elő, hogy a fogyasztók uniós székhelyű gyártó vagy importőr létezése nélkül vásárolnak termékeket nem uniós országokból. Ez azt jelenti, hogy senkitől sem igényelhető kártérítés az irányelv alapján, ha egy adott termék hibás és kárt okoz.
- 2. A fogyasztók akadályokkal szembesülnek a kártérítéshez jutás során.** Előfordulhat, hogy összetett ügyekben a károsultak nagyon nehezen tudják bizonyítani azt, hogy a termék okozta a kárt, például bizonyos, mesterséges intelligencián alapuló termékekkel, intelligens termékekkel vagy gyógyszeripari termékekkel kapcsolatos ügyekben. Az irányelv nem biztosítja a károsultak számára a felelősségük bizonyításához esetlegesen szükséges műszaki információkhoz való jogot, és a bizonyítási teher enyhítésére sincs konkrét lehetőség, ha a károsultak aránytalan nehézségekkel szembesülnek. Az irányelv a kárigény-érvényesítésre vonatkozóan is korlátozásokat vezet be: az 500 EUR-nál kisebb értékű vagyoni kárra vonatkozó kárigények nem érvényesíthetők, és a gyártó felelőssége tíz év elteltével megszűnik.

Mit kellene elérni?

Az irányelv felülvizsgálata két általános célt tűz ki a feltárt problémák kezelésére; mindkét célkitűzés a jelenleg hatályos irányelv célkitűzéseire épül:

- 1) továbbra is biztosítani kell a belső piac működését, az áruk szabad mozgását és a piaci szereplők közötti torzulásmentes versenyt;
- 2) továbbra is biztosítani kell a fogyasztók egészségének és javainak magas szintű védelmét.

A kezdeményezés a következő öt konkrét célkitűzésre irányul: i. annak biztosítása, hogy a felelősségi szabályok tükrözzék a digitális korban előállított termékek jellegét és kockázatait; ii. annak biztosítása, hogy a felelősségi szabályok tükrözzék a körforgásos gazdaságban előállított termékek jellegét; iii. annak biztosítása, hogy mindig legyen olyan uniós székhelyű személy, amely felelősséggel tartozik az Unión kívüli gyártóktól vásárolt hibás termékekért; iv. összetett termékek esetében a bizonyítási teher enyhítése és a felismerhetetlen hibákért való felelősség egyértelművé tétele, a gyártók és a fogyasztók közötti méltányos egyensúly biztosítása mellett; valamint v. a kárigény-érvényesítésre vonatkozó korlátozások enyhítése, a gyártók és a fogyasztók közötti méltányos egyensúly biztosítása mellett.

Milyen többletértéket képvisel az uniós szintű fellépés (szubszidiaritás)?

Az uniós szintű szabályozási intézkedések biztosítanák a termékfelelősségi szabályok következetes végrehajtását. Mivel az irányelv teljeskörűen harmonizálja a hatálya alá tartozó kérdéseket, minden változtatást

¹ A termékfelelősségről szóló irányelv értékelése, [SWD\(2018\) 157](#).

uniós szinten kell végrehajtani. Az irányelv jogbiztonságot teremtene a következők tekintetében: i. milyen termékek, gazdasági szereplők és kártípusok tartoznak a termékfelelősségről szóló irányelv hatálya alá; valamint ii. a gyártók és a fogyasztók érdekeinek megfelelő egyensúlya az EU egészében. A hibás termékek miatt kárt szenvedett károsultak kártérítésére vonatkozó egységes szabályok hiányában a gyártók 27 különböző szabályrendszerrel szembesülnének, ami a fogyasztók eltérő szintű védelméhez és a különböző tagállamok vállalkozásai közötti egyenlő versenyfeltételek hiányához vezetne.

B. Megoldások

Milyen alternatívák kínálóznak a célok elérésére? Van-e előnyben részesített alternatíva? Amennyiben nincs, miért nincs?

A fellépés elmaradására vonatkozó alapforgatókönyv mellett a hatásvizsgálat három alternatívát határoz meg a digitális korról és a körforgásos gazdasággal kapcsolatos 1. probléma kezelésére, valamint két alternatívát a kártérítéshez jutás akadályaiival kapcsolatos 2. probléma kezelésére.

Az 1a. alternatíva biztosítaná, hogy az irányelv értelmében felelősség terhelje az olyan termékek gyártóit, amelyeknek a működéséhez szoftverekre vagy digitális szolgáltatásokra van szükség. A materiális alkotóelemek esetéhez hasonlóan a szóban forgó immateriális digitális elemek szolgáltatói a gyártóval egyetemlegesen felelnének. Az irányelv értelmében azokat a vállalkozásokat is felelősség terhelné, amelyek lényegesen módosítanak egy terméket, és azt újra forgalomba hozzák, például az újragyártók. Egy nem uniós gyártó meghatalmazott képviselőjét Unión belüli importőr hiányában is felelősség terhelné.

Az 1b. alternatíva az 1a. alternatívára épül, és emellett minden biztonsági vonatkozású szoftvert önálló termékként tartalmazna. Ideértendő a termékhez harmadik fél által hozzáadott szoftver vagy az olyan önálló szoftver is, amely maga is kárt okozhat (például orvostechikai eszköz szoftvere). Ezen alternatíva szerint az irányelv értelmében a logisztikai szolgáltatót akkor is felelősségre lehetne vonni, ha nem létezik Unión belüli importőr, és a nem uniós gyártó nem jelölt ki meghatalmazott képviselőt.

Az 1c. alternatíva magában foglalná az 1b. alternatíva intézkedéseit, valamint az alapvető jogokra kihatással lévő szoftvereket is. Az alapvető jogok megsértéséből – például az adatvédelmi incidensekből, a magánélet védelmének megsértéséből vagy (például MI-alapú toborzó szoftver által alkalmazott) hátrányos megkülönböztetésből – fakadó károk megtéríthetők lennének.

A 2a. alternatíva a következők harmonizálása révén enyhítené a károsultak bizonyítási terhet: i. arra vonatkozó szabályok, hogy a gyártók mikor kötelesek bíróság előtt felfedni a károsult számára a szükséges műszaki információkat; valamint ii. annak feltételei, hogy a nemzeti bíróságok vélelmezhessek, hogy a termék valóban hibás volt, vagy hogy valóban a hiba okozta a kárt, különösen olyan összetett ügyekben, amikor a felelősség rendkívül nehezen bizonyítható. A 2a. alternatíva csökkentené a kárigény-érvényesítésre vonatkozó korlátozásokat (a vagyoni kár küszöbértékének megszüntetése és a felelősség időtartamának meghosszabbítása révén).

A 2b. alternatíva megfordítaná a bizonyítási terhet azzal a céllal, hogy amennyiben egy termék kárt okoz, a gyártónak kellene bizonyítania, hogy a termék nem hibás, és nem az okozta a kárt. Megszűnne a fejlesztési kockázatra alapított védekezési jogalap, amely mentesíti a gyártókat a felelősség alól, ha a legkorszerűbb ismeretek szerint a termék hibája nem volt felismerhető. A 2b. alternatíva tovább csökkentené a kárigény-érvényesítésre vonatkozó korlátozásokat (küszöbértékek és határidők).

A hatásvizsgálat az 1b. és a 2a. alternatívát jelöli meg az előnyben részesített alternatívák kombinációjaként.

Mi az egyes érdekelt felek álláspontja? Ki melyik alternatívát támogatja?

Az 1. probléma kezelését célzó alternatívák kapcsán a nyilvános konzultáció válaszadóinak 56 %-a (a nyilvánosság képviselőinek kivételével) támogatta a felelősségi szabályoknak a digitális és a körforgásos gazdasághoz való hozzáigazítását célzó jogszabály-módosítást. A nyilvánosság körében ez az arány 75 % volt. A fogyasztói szervezetek, a hatóságok és a nem kormányzati szervezetek jobban támogatták a nagyobb mértékű beavatkozást (1b. vagy 1c. alternatíva), mint a vállalkozások és a gazdálkodó szervezetek. A vállalkozási szféra érdekelt felei különösen szkeptikusak voltak az 1c. alternatívát illetően, ugyanis úgy ítélték meg, hogy az alapvető jogok megsértéséért más jogszabályok – például az általános adatvédelmi rendelet – alapján is járhatna kártérítés, és hogy a gyártók esetében az objektív felelősség alkalmazása aránytalan lenne. Bár a nagyobb vállalkozásokat és a szoftverágazatot képviselő érdekelt felek elismerték a jogbiztonság jelenlegi hiányát, inkább azt támogatták, hogy ezt a kérdést iránymutatás, mint jogszabály-módosítás kezelje. A hagyományosabb ágazatok (mérnöki tervezés, alkatrész-beszállítás, háztartási készülékek) érdekelt felei óvatos változtatást javasoltak (1a. vagy 1b. alternatíva).

A 2. probléma kezelését célzó alternatívákat illetően a fogyasztói szervezetek és a nem kormányzati

szervezetek inkább a 2b. alternatívát támogatták. Megítélésük szerint a 2a. alternatíva nem mutat elég távolra ahhoz, hogy méltányos egyensúlyt teremtsen a fogyasztók és a gyártók között. A vállalászási szférát képviselő érdekelt felek inkább a 2a. alternatívát támogatták, de összességében szkeptikusak voltak a fogyasztók és a gyártók közötti jelenlegi egyensúly bármiféle megváltoztatásával kapcsolatban.

C. Az előnyben részesített alternatíva hatásai

Melyek az előnyben részesített alternatíva (ha nincs ilyen, akkor a főbb alternatívák) előnyei?

Az 1b. alternatíva jogbiztonságot teremtene azzal kapcsolatban, hogy mely termékekre és gyártókra vonatkozik objektív felelősség, és minden gyártót – többek között a nem uniós gyártókat is – arra ösztönözné, hogy a felelősségre vonás elkerülése érdekében csak biztonságos termékeket hozzanak forgalomba az uniós piacon. Ez fokozza a termékbiztonságot. Az alternatíva azt is biztosítaná, hogy a fogyasztók ugyanolyan védelemben részesüljenek akkor is, ha a hibás termék okoz számukra kárt (függetlenül attól, hogy a hiba a termék digitális vagy materiális alkotóelemeit érinti-e), és akkor is, ha maga a hibás, önálló szoftver okoz számukra kárt. Azáltal, hogy a szoftverszolgáltatók, a termékeket lényegesen módosító vállalkozások, a meghatalmazott képviselők és a logisztikai szolgáltatók konkrétan az irányelv hatálya alá kerülnek, a károsultak nagyobb eséllyel juthatnak kártérítéshez, ugyanis nem kell bizonyítaniuk a gyártó vétkességét (az irányelv szerinti objektív felelősség elve). A károsultak éves kártérítése az alapforgatókönyvhöz képest várhatóan 0,15 millió EUR és 22,13 millió EUR közötti összeggel emelkedne.

A 2a. alternatíva nagyobb jogbiztonságot teremtene, és Uniószerre kiegyenlítettbb fogyasztóvédelmet eredményezne. Összetettebb ügyekben a bizonyítási teher méltányosabban oszlik meg a károsultak és a gyártók között. Ez növelné annak esélyét, hogy ilyen esetekben sikeres kártérítési igényt lehessen érvényesíteni. Mérséklődnének a kártérítési igény érvényesítésének aránytalan akadályai. A károsultak éves kártérítése az alapforgatókönyvhöz képest várhatóan 0,20 millió EUR és 43,54 millió EUR közötti összeggel emelkedne.

Az objektív felelősség alkalmazásának kiterjesztése révén a szakpolitikai alternatívák rövidebb bírósági eljárásokat eredményeznének, ugyanis a bíróságoknak nem kellene a vétkesség vagy a gondatlanság kérdésével foglalkozniuk.

Milyen költségekkel jár az előnyben részesített alternatíva (ha nincs ilyen, akkor milyen költségekkel járnak a főbb alternatívák)?

A fogyasztóknak biztosított magasabb kártérítés költséget jelent a gyártók számára. A felelősségbiztosítással rendelkező gyártók 80 %-a esetében ez az éves biztosítási díj kismértékű emelkedéséhez vezetne. Az 1b. alternatíva esetében az alapforgatókönyvvel szemben ennek mértéke mintegy 4,35 millió EUR és 8,69 millió EUR közötti. A 2a. alternatíva esetében az alapforgatókönyvvel szemben ennek mértéke mintegy 14,35 millió EUR és 28,71 millió EUR közötti. A felelősségbiztosítással nem rendelkező gyártók kisebb részének kártérítési kifizetéseket kellene folyósítaniuk a károsultak számára. A kétszeres elszámolás elkerülése érdekében azonban ezt figyelembe veszik a fogyasztók magasabb kártérítésből fakadó előnyei esetében.

Bár a bírósági eljárások rövidebbek lennének (lásd az előnyöket), az irányelv kiterjesztett hatálya miatt az eljárások száma is növekedne. Az 1b. alternatíva szerint a teljes éves jogi költség az alapforgatókönyvhöz képest kismértékben – 1,12 millió EUR és 2,75 millió EUR közötti összeggel – emelkedik. Hasonlóképpen, a 2a. alternatíva esetében a teljes éves jogi költség az alapforgatókönyvhöz képest kismértékben – mintegy 0,41 millió EUR és 1,02 millió EUR közötti összeggel – emelkedik.

A meghatalmazott képviselők és a logisztikai szolgáltatók, akik/amelyek uniós székhelyű importőr hiányában felelősségre vonhatók lehetnek, a megnövekedett költségeket áthárítanak a nem uniós gyártókra. Ez a nem uniós országokból származó termékek kismértékű, de nem számszerűsíthető áremelkedéséhez vezethet. Az esetleges áremelkedést ellensúlyozza a nagyobb mértékű termékbiztonság és a kár esetén biztosított fogyasztóvédelem.

Milyen hatást gyakorol a fellépés a kis- és középvállalkozásokra (kkv-kra) és a versenyképességre?

Az érdekelt felek visszajelzései nem emelték ki a szakpolitikai alternatívák kkv-kra gyakorolt konkrét hatásait. A kkv-knak azonban jelentős előnyük származna az egyértelműbb felelősségi szabályokból, mivel kevesebb erőforrással rendelkeznek a jogi tanácsadáshoz. A termékfelelősség-biztosítás emelkedése – még abban az esetben is, ha várhatóan kismértékű lesz – nagyobb arányban érintheti a kkv-kat, mint a nagyobb vállalatokat, mivel a kkv-k kevésbé képesek beépíteni a költségeket a költségvetésükbe.

Jelentős lesz-e a tagállamok költségvetésére és közigazgatására gyakorolt hatás?

Az irányelv nem keletkeztet adminisztratív költségeket. Nem várható a tagállamok költségvetésére gyakorolt jelentős hatás.
Lesznek-e egyéb jelentős hatások?
Egyéb jelentős hatások nem lettek azonosítva.
Arányosság?
A javasolt intézkedés a kezdeményezés célkitűzésére irányul, és nem lépi túl az ahhoz szükséges mértéket, hogy a felelősségi szabályok összhangba kerüljenek a digitális és a körforgásos gazdaság fejlődésével, emellett csökkentik a kártérítéshez jutás akadályait.
D. További lépések
Mikor kerül sor a szakpolitikai fellépés felülvizsgálatára?
A Bizottság az irányelv hatálybalépése után hat évvel felülvizsgálatot készít a felülvizsgált irányelvről.